

Trabekülektominin Optik Diskteki Glokomatöz Çukurlaşmanın Progresyonu Üzerindeki Etkisi*

Zeynep Atilla (*), Alper Yarangümeli (**), Özlem Gürbüz Köz (**), Gülcan Kural (***)

ÖZET

Amaç: Çeşitli glokom tiplerinde başarıyla sonuçlanan trabekülektomi operasyonları sonrasında optik diskteki glokomatöz çukurlaşmanın değişimini incelemek.

Yöntem: Nisan 1987-Ekim 1999 tarihleri arasında Ankara Numune Hastanesi 1.Göz Kliniğinde yüksek basınçlı glokom nedeniyle trabekülektomi uygulanarak ortalama 45.0 ± 29.8 ay (12-127 ay) takip sonucunda göziçi basıncının (GİB) başarıyla düşürüldüğü 195 hastanın 248 gözüne ait kayıtlar, uzun dönemde C/D (çukurluk/disk) oranlarındaki değişimler açısından retrospektif olarak incelendi. Sonuçların yaş, glokom tipi, GİB değerleri, diabetes mellitus (DM) varlığı, mitomisin-C (MMC) kullanımı ve operasyonun başarı düzeyi ile olan ilişkisi araştırıldı. İstatistiksel değerlendirmede ki-kare testi, Kruskal Wallis varyans analizi, Mann-Whitney U testi ve Wilcoxon eşleştirilmiş iki örnek testi kullanıldı.

Bulgular: Uzun dönemde C/D oranında artma izlenen hastalarda yaş ortalamasının daha yüksek olduğu görüldü. GİB'ndaki düşüş yüzdesi ile C/D değişimi arasında birebir ilişki bulunmadığı, ancak GİB'da %60 ve üzerinde düşme sağlanmış olgularda, düşüşün %60'ın altında olduğu olgulara göre, C/D oranının bozulma olasılığının daha düşük, aynı kalma olasılığının daha yüksek olduğu bulundu. Primer açık açılı (PAAG) ve kapsüler glokomlu olgularda C/D oranında istatistiksel olarak anlamlı bozulma, konjenital ve gelişimsel glokomlu olgularda ise düzelme eğilimi saptandı. PAAG'lu hasta grubunda C/D oranında artma izlenen olgularda son GİB değerlerinin izlenmeyenlere göre daha yüksek olduğu görüldü. DM varlığı ile C/D değişimi arasında ilişki bulunmadı. Tüm standart operasyonlar sonrası C/D oranında anlamlı bozulma izlenirken MMC kullanılan olgularda anlamlı değişim kaydedilmedi. İlaçsız tam başarı elde edilen gözlerde oranlar aynı kalma eğilimindeyken ek ilaçla kontrol sağlananlarda C/D oranının düzelme veya bozulma eğiliminde olduğu izlendi.

Tartışma: Yüksek basınçlı glokom olgularında başarılı trabekülektomi ile GİB'nın kontrol altına alınmasına rağmen uzun dönemde glokomatöz optik disk hasarının progresyonu sürmekte; hastanın yaşı, glokomun tipi gibi parametrelerle birlikte nöron koruyucu tedavi yaklaşımları önem kazanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Glokom, trabekülektomi, optik disk, C/D oranı

SUMMARY

The Effect of Trabeculectomy on the Progression of Glaucomatous Cupping

Aim: To evaluate the changes in glaucomatous optic disc cupping following succesful trabeculectomies in various types of glaucoma.

(*) Ast. Dr, Ankara Numune Eğitim ve Araştırma Hastanesi 1. Göz Kliniği

(**) Uz.Dr, Ankara Numune Eğitim ve Araştırma Hastanesi 1. Göz Kliniği

(***) Ankara Numune Eğitim ve Araştırma Hastanesi 1. Göz Kliniği Şefi

♦ Bu çalışma T.O.D. XXXV. Ulusal Kongresinde poster olarak sunulmuştur.

Mecmuaya Geliş Tarihi: 24.12.2001

Düzeltilmeden Geliş Tarihi: 12.12.2002

Kabul Tarihi: 05.03.2003